

KUIVUUSTILANNE 2018

Päiväys: 12.12.2018

Kuivuustilanne ja -ennuste

Yleistilanne

- Kuivan ja lämpimän kesän sekä niukkasateisen syksyn aiheuttama maankosteuden vajuus näkyy pohjaveden pinnoissa etenkin maan lounais- ja keskiosissa. Suuressa osassa maata pohjaveden pinnat ovat 5–35 cm alle ajankohdan keskiarvojen. Pinnat ovat myös eniten kuivuudesta kärsineillä alueilla nousseet syyssateiden vaikutuksesta, mutta paikoitellen pinnat ovat yhä huomattavan alhaalla.
- Suurissa pohjavesiesiintymissä pinnat ovat yleisesti lähellä keskiarvoja ja alimmillaan 10–30 cm ajankohdan keskiarvoja alempana.
- Talvella maan jäädyttyä ja sateen tullessa lumena pohjaveden pinnat laskevat, kun pohjavesivarantoihin ei imeydy täydentävää vettä.

Kuivimmat alueet nyt

- Maan lounais- ja keskiosissa sekä rannikkoalueilla pohjavedet ovat pienissä ja keskisuurissa esiintymissä 50–90 cm keskiarvoja alempana.
- Keski-Suomessa Multian, Saarijärven, Karstulan ja Keiteleen välisellä alueella pienten pohjavesiesiintymien pinnan korkeus on hyvin alhainen.

Varsinais-Suomi

- Marraskuun sademäärät jäivät alle puoleen keskimääräisestä, ja vuotuiset sademäärät ovat jääneet alle keskimääräisen vuodesta 2013 lähtien.
- Vakka-Suomessa vesihuollon näkökulmasta tilanne heikko, sillä alueen pohjavesivarat ovat pienet ja ne ovat normaaleinakin vuosina melkein täysimääräisessä käytössä.
- Kuivuusaiheesta on Lounais-Suomen paikallislehdissä kirjoitettu jo pitkin vuotta, joten 23.11 julkaistu tiedote ei erityisemmin näkynyt paikallismediassa, mutta päätyi muutamaan lehteen.
- Lounais-Suomen vesitilanne edelleen ongelmallinen erityisesti pohjavesien kannalta (Varsinais-Suomen ELY-keskuksen [tiedote 11.12](#))

Pirkanmaa

- Pohjavesimuodostumissa tällä hetkellä poikkeuksellisen vähän vettä (Pirkanmaan ELY-keskuksen [tiedote 11.12](#))

Ennuste tilanteen kehittymisestä

- 10.12 alkava viikko on koko maassa tavanomaista vähäsateisempi. Seuraavat kaksi viikkoa (17. – 30.12.) ovat etelärannikon läheisyydessä tavanomaista runsassateisempia, Pohjois-Lapissa tavanomaista vähäsateisempia. Muualla maassa ennusteessa ei ole havaittavissa merkkejä suuntaan tai toiseen.
- Lämpötilan osalta alkavan viikon ennustetaan olevan lähellä tavanomaista, kun taas kahden seuraavan viikon ennustetaan olevan suuressa osassa maata hieman tavanomaista kylmempinä.
- Tammi-maaliskuu –jaksolla lämpötila on maan pohjoisosassa 0,5...1 astetta tavanomaista korkeampi. Maan etelä- ja keskiosassa on lämpötilaennusteessa havaittavissa vain lievä poikkeama tai kohonnut todennäköisyys tavanomaista lämpimämpään suuntaan.
- Ennusteen luotettavuus on heikko joulukuun loppupuolelta alkaen.
- Kun maa jäätyy ja sade tulee lumena, pohjavettä ei enää juurikaan muodostu ja pohjaveden pinnat alkavat laskea kulutuksen ja pohjavesivalunnan mukaisesti.
- Jos pysyvä talvinen sää alkaa aikaisin, on merkittävä riski että pohjaveden pinnat ovat keväällä paljon keskimääräistä alemmalla tasolla.

Verkkosivut

- ymparisto.fi/pohjavedenpinnankorkeus
- [Pohjavesiennusteet](#)

Vaikutukset

- Yleisesti haja-asutusalueella rengaskaivojen ja pienten vesiosuuskuntien kaivojen vesi tulee pienistä pohjavesiesiintymistä, joissa pohjaveden pinnan vaihtelu on nopeampaa kuin suurissa esiintymissä.
- Useita yksityisiä kaivoja on jo kuivunut Lounais-Suomessa Mynämäellä ja Laitilassa. Keski-Suomessa on kesällä tehty ilmoituksia kaivojen veden riittämättömyydestä.
- Pienet vesiosuuskunnat ja kiinteistön omistajat eivät useinkaan ole varautuneet kuivuuteen kuten isommat vesihuoltolaitokset.
- Kuivuusjaksojen aikana pohjaveden virtaussuunnat voivat muuttua ja vesi tulla kaivoon eri maakerroksista kuin normaalisti, jolloin kaivoveden laatu voi heikentyä.
- Kuivuuden vaikutukset maatalouteen näkyivät erityisesti Etelä- ja Lounais-Suomessa. Pahimmilla alueilla sadot olivat n. 20-50% tavanomaisesta, muualla keskimäärin n. 60-80%.

Varautumisen ohjeet

Kiinteistön ja yksityisen kaivon omistaja

- Seuraa kaivon vesitilannetta (veden riittävyys ja laatu).
- Ryhtyy ajoissa säästämään vettä.
- Suunnittelee etukäteen, mitä tehdä jos kaivosta ei saa talousvettä
- Tutustuu ymparisto.fi/kaivot -infopakettiin

Kiinteistön omistajan vastuulla on huolehtia siitä, että kiinteistöllä on riittävästi puhdasta talousvettä käytettävissä.

Vesiosuuskunta

- Vesiosuuskuntien, jotka saavat vetensä omasta kaivosta, kannattaa noudattaa samoja ohjeita kuin yksityisten kaivojen omistajienkin.
- Vesiosuuskunnat, jotka ostavat vetensä, saavat tilanteesta tietoa veden toimittajalta.
- Varautuu tarvittaessa toimenpiteisiin sekä huolehtii varautumissuunnitelman ajantasaisuudesta
- Seuraa pohjavesiennusteita verkossa: ymparisto.fi/pohjavedenpinnankorkeus

Vesihuoltolaitos

- Seuraa omien vedenottamoiden tilannetta (veden riittävyys ja laatu).
- Seuraa vesitilanne- ja pohjavesiennusteita verkossa: ymparisto.fi/vesitilanne, ymparisto.fi/pohjavedenpinnankorkeus
- Varautuu tarvittaessa toimenpiteisiin sekä huolehtii varautumissuunnitelman ajantasaisuudesta.
- Tiedottaa asiakkaita tarvittaessa vedensäästötoimista.

Vesihuoltolaitos huolehtii vedenotosta, talousveden jakelusta, jäteveden viemäröinnistä ja puhdistuksessa. Vesihuoltolaitosten vesijohtoverkoston piirissä on runsaat 90 % ja viemäriverkoston piirissä noin 85 % Suomen talouksista. Vesilaitosten jakamasta vedestä 65 % on pohjavettä ja tekopohjavettä.

Kunta

Kunnan tehtävä on ryhtyä toimenpiteisiin vesihuollon järjestämiseksi, jos suurehkon asukasjoukon tarve tai terveydelliset tai ympäristönsuojelulliset syyt sitä vaativat. Vakavassa häiriötilanteessa kuten poikkeuksellisen kuivuuden aikana kunta voi ryhtyä itse toimenpiteisiin esimerkiksi järjestämällä tilapäistä varavedenjakelua ja peseytymismahdollisuuksia. Kuntien tulee olla selvillä myös kiinteistökohtaisen vesihuollon tilanteesta ja toimintavarmuudesta alueellaan.

Lisää: [Vesihuolto ja pohjavedet](#) (Maa- ja metsätalousministeriö)

Viestintä ja yhteydenpito 31.10 alkaen (pääkohdat)

31.10

- o SYKEssä muodostettu kuivuustilanneryhmä (sisäisen ja ulkoisen tiedonkulun ja viestinnän vahvistaminen, pohjaveden pinnan valtakunnallisen seurannan varmistaminen ja pohjavesiennusteiden ylläpito sekä uudet ennustekuvat, joissa vertailu 2002-2003 kuivuuteen)
- o YLE aamu-tv:ssä SYKEN hydrogeologi Mirjam Orvomaan pohjavesitilanteesta

1.11

- o Kuukausittainen vesitilannekatsaus: [Pohjavedet paikoitellen alhaalla Lounais- ja Keski-Suomessa](#)

16.11

- o Tilannekuva toimijoille (ELYjen pohjavesiasiantuntijat, ELYjen vesihuoltoasiantuntijat, Suomen vesihuolto-osuuskunnat ry SVOSK, Suomen vesiosuuskuntien liitto ry SVOK, Kuntaliitto, Vesilaitosyhdistys, Valvira, THL, ELYjen vesivarayhdyshenkilöt, MMM, YM, STM, Ilmatieteen laitos)

23.11

- o TIEDOTE: [Lounais-, Länsi- ja Keski-Suomessa pohjaveden pinnat alhaalla, yksittäisissä kaivoissa vesi voi kevääseen mennessä loppua](#)

25.11

- o Tiedote (23.11) linkitetty SVOSK verkkosivuille ja seuraavaan perinteiseen kirjepostiin vesiosuuskunnille tulee maininta tiedotteesta.

26.11

- o Tiedote (23.11) lähetetty saateen kera tiedoksi VVY (Riina Liikanen), Valvira (Jaana Kilponen) sekä Helsingin seudun ja Vantaajoen vesiensuojeluyhdistykseen (Anna-Liisa Kivimäki)
- o VVY uutisoi tiedotteesta (23.11) seuraavassa uutiskirjeessään, joka lähtee 26.11 tai 3.12 alkavalla viikolla
- o Valvira välitti tiedotteen (23.11) eteenpäin AVlen terveystoimikolle (joiden kautta heidän harkintansa mukaan edelleenvälitys kuntiin)
- o Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys välitti tiedotteen (23.11) eteenpäin vesiensuojeluyhdistysten pohjavesityöryhmälle.

4.12

- o Kuukausittainen vesitilannekatsaus (sis. linkin 23.11 julkaistuun tiedotteeseen): [Jäät heikkoja, lunta vähän](#)
- o Kysytty ELYjen pohjavesi- ja vesihuoltoasiantuntijoilta ajankohtaisia asioita alueilta, jotka olisi hyvä nostaa esiin seuraavassa päivityksessä tilannekuvaan.

11.12

- o Pirkanmaan ELY-keskuksen tiedote: [Sateista huolimatta kuivuus vaivaa Pirkanmaan vesistöjä ja pohjavesiä](#)
- o Varsinais-Suomen ELY-keskuksen tiedote: [Lounais-Suomen vesitilanne edelleen ongelmallinen erityisesti pohjavesien kannalta - viime viikonlopun sateet normalisoivat hieman tilannetta pintavesien osalta](#)

12.12

- o Tilannekuva toimijoille (ELYjen pohjavesiasiantuntijat, ELYjen vesihuoltoasiantuntijat, Suomen vesihuolto-osuuskunnat ry SVOSK, Suomen vesiosuuskuntien liitto ry SVOK, Kuntaliitto, Vesilaitosyhdistys, Valvira, THL, ELYjen vesivarayhdyshenkilöt, MMM, YM, STM, Ilmatieteen laitos, VNTIKE, AVlen pelastustoimi ja varautuminen – vastuualueet, Pelastuslaitokset)

Lisäksi

- o Tilanteesta päivitetty sosiaaliseen mediaan (SYKEN osalta twitter-tilit @pinnanalta, @SYKEinfo sekä fb-tili)